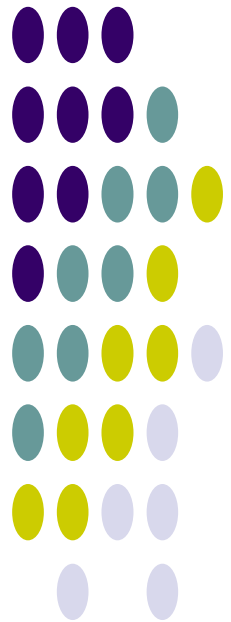

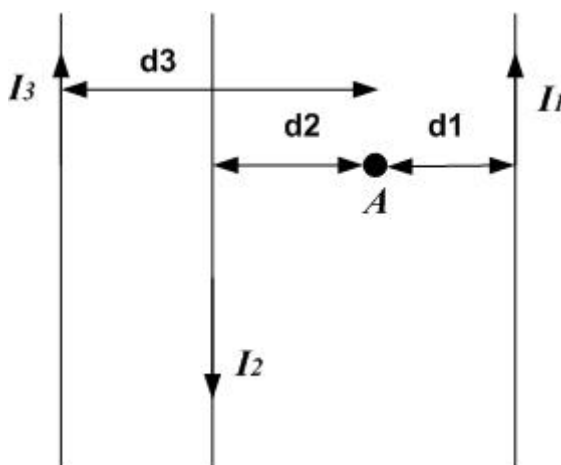
Magnetizam

- Magnetsko polje, indukcija i tok.
- Magnetsko polje ravnog beskonačnog vodiča protjecanog strujom.
- Sila na naboj u magnetskom polju.
- Sila na vodič protjecan strujom u magnetskom polju.

1. zadatak

Tri vodiča prema slici protjecana su strujama. Odrediti jakost magnetskog polja u točki A, ako je zadano: $I_1=10\text{A}$, $I_2=5\text{A}$, $I_3=5\text{A}$, $d_1=22,5\text{cm}$, $d_2=22,5\text{cm}$, $d_3=52,5\text{cm}$.

Uvodni pojmovi

- Magnetsko polje opisuje se pomoću sljedećih osnovnih veličina:

- Jakost magnetskog polja: $\vec{H}[\text{A/m}]$
- Magnetska indukcija: $\vec{B}[\text{T}]$

- Veza jakosti magnetskog polja i indukcije:

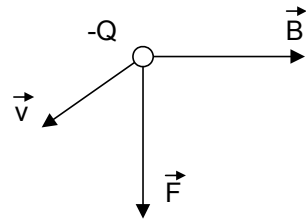
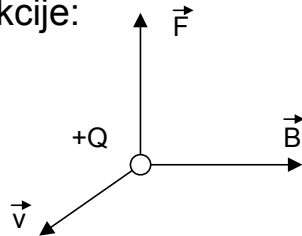
gdje je: $\vec{B} = \mu_0 \cdot \mu_r \cdot \vec{H}$

$$\mu_0 = 4 \cdot \pi \cdot 10^{-7} [\text{Vs/Am}]$$

- Kada se naboj giba u magnetskom polju tada na njega djeluje magnetska sila:

- $\vec{F} = Q \cdot (\vec{v} \times \vec{B})$
- Q - naboj
- v - brzina gibanja naboja

- Smjer magnetske sile na naboj definiran je vektorskim produktom brzine i magnetske indukcije:

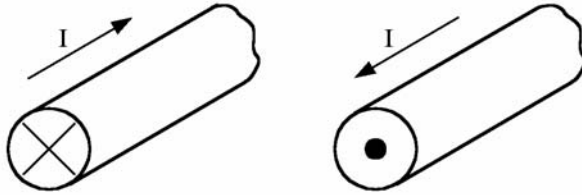
- Po iznosu sila ovisi o kutu između vektora v i B:

$$|\vec{F}| = Q \cdot v \cdot B \cdot \sin \alpha$$

- ukoliko se naboj giba paralelno silnicama magnetskog polja, magnetske sile na naboj je jednaka nuli ($\sin \alpha = 0$)
- ukoliko se naboj giba okomito na silnice magnetskog polja tada je sila po iznosu jednaka: $F = Q \cdot v \cdot B$

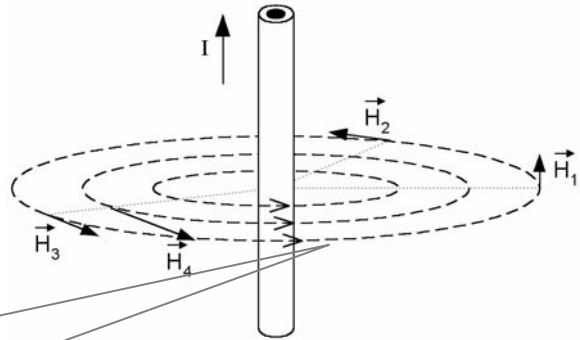
Uvodni pojmovi

- Označavanje smjerova struje u vodiču:

- Magnetsko polje ravnog vodiča:

$$\vec{B} = \mu \cdot \vec{H} \quad H = \frac{I}{2 \cdot \pi \cdot r}$$

**Smjer polja određuje se pravilom desne ruke:
palac - smjer struje
prsti - smjer polja**

- Magnetski tok je skalarna veličina kojom se opisuje magnetsko polje i definiran je kao:

$$\Phi = \vec{B} \cdot \vec{S}$$

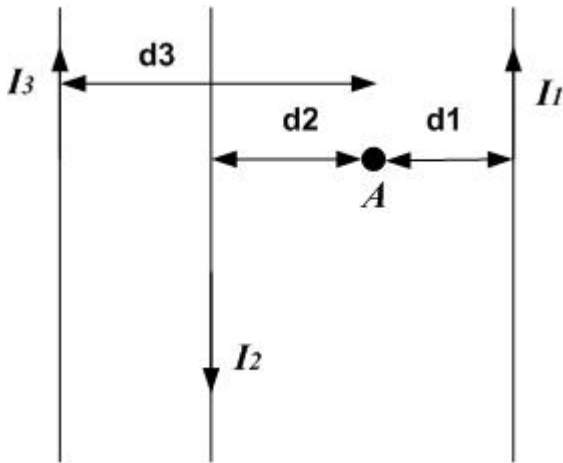
$$\Phi = \oiint_S \vec{B} \cdot d\vec{S} = \oiint_S \vec{S} \cdot d\vec{B}$$

- Veza između magnetskog polja i struje koja ga stvara - zakon protjecanja:

$$\sum_i H_i \cdot l_i = \sum_j I_j \cdot N_j \quad H \cdot l = I \cdot N$$

Rješenje zadatka

$\vec{H}$ - vektor

$$\vec{H} = \vec{H}_1 + \vec{H}_2 + \vec{H}_3$$

$$H = H_1 - H_3 + H_2$$

Oznake polja?

$$H_1 = I_1 / (2\pi \cdot d_1) = 7,07 \text{ A/m}$$

$$H_2 = I_2 / (2\pi \cdot d_2) = 3,53 \text{ A/m}$$

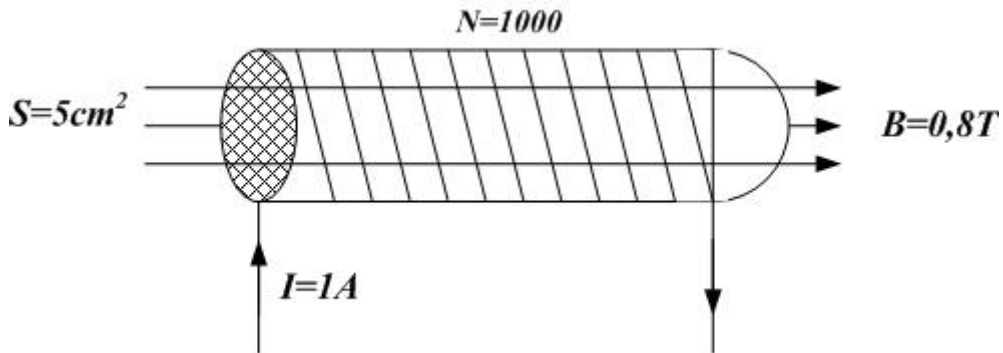
$$H_3 = I_3 / (2\pi \cdot d_3) = 1,52 \text{ A/m}$$

$$H = H_1 - H_3 + H_2 = 9,08 \text{ A/m}$$

2. zadatak

Zavojnica duljine 1 metar sa 1000 zavoja sa jezgrom presjeka 5 cm^2 od transformatorskog lima kod struje 1 A ima indukciju $0,8 \text{ T}$. Odrediti relativnu permabilnost jezgre i tok u jezgri?

Rješenje zadatka

$$\mu_r=?, \Phi=? \quad H \cdot l = I \cdot N \quad \vec{B} = \mu_0 \cdot \mu_r \cdot \vec{H}$$

$$\mu_r = B / (\mu_0 \cdot H) = B / (\mu_0 \cdot I) = B \cdot l / (\mu_0 \cdot N \cdot I) = \mu_r = 636$$

($\mu_r = 100 \dots 10\,000$ za dobre magnetske materijale)

$$\Phi = \vec{B} \cdot \vec{S} = 0,8T \cdot 5cm^2 = 4 \cdot 10^{-4} Wb$$

3. zadatak

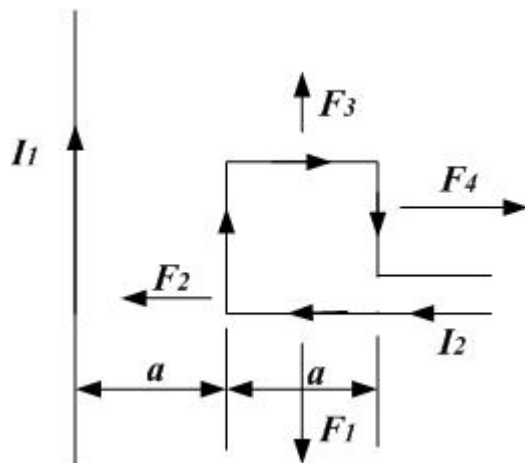
Kolika struja treba teći kroz zavojnicu od $N=1000$ zavoja namotanu na prsten od stakla srednjeg promjera $d=20\text{cm}$ da bi u prstenu vladalo magnetsko polje $H=212\text{ A/cm}$?

4. zadatak

Vodič oblika kvadrata smješten je u ravnini s vrlo dugim ravnim vodičem. Odrediti smjer i iznos rezultantne sile ako je $a=10\text{cm}$, $I_1=4\text{A}$ i $I_2=1\text{A}$.

Rješenje zadatka

F_1 i F_3 su rezultante sila koje djeluju na naboje koji se gibaju kroz vodiče

F_2 i F_4 su sile između paralelnih vodiča

$$F_1 = I \cdot l \times B_1$$

B_1 i B_3 su jednaki ali l_1 i l_3 su suprotnog smjera, pa se sile F_1 i F_3 poništavaju.

$$F_3 = I \cdot l \times B_3$$

$$F_2 = \frac{\mu}{2\pi} \cdot \frac{I_1 \cdot I_2}{a} \cdot a = \frac{4\pi \cdot 10^{-7}}{2\pi} \cdot 4 \cdot 1 = 8 \cdot 10^{-7} \text{ N}$$

$$F_4 = \frac{\mu}{2\pi} \cdot \frac{I_1 \cdot I_2}{2a} \cdot a = \frac{4\pi \cdot 10^{-7}}{2\pi} \cdot \frac{4 \cdot 1}{2} = 4 \cdot 10^{-7} \text{ N}$$

F_2 i F_4 su suprotnog smjera, $F_2 > F_4$, pa je rezultantna sila na kvadrat iznosa $F = F_2 - F_4 = 4 \cdot 10^{-7} \text{ N}$ i ima smjer isti kao i F_2 (Vodič i kvadrat se privlače)